

CAMP HILL

MAGAZINE

EDITIE 2015

**HOE DRUK
HEB JIJ HET?**

**WARM
WIJ-GEVOEL
HOUDT MIJ
IN BALANS**

**ONDERZOEK MET
HOGESCHOOL
LEIDEN EN UVA**

CAMPBILL

MAGAZINE

Beste lezer,

Camphill Magazine geeft een kijkje op de werkvloer van Christophorus, Gezinskring 't Huys, Maartenhuis, de Noorderhoeve en Orion. Via de verhalen en reportages maak je kennis met de medewerkers en cliënten van deze unieke woonwerk-gemeenschappen. Door de uitwisseling van ervaringen en inspiratie hopen wij dat de onderlinge verbondenheid tussen de Camphill-plaatsen wordt (her)ontdekt.

We wensen u veel leesplezier,

Camphill Raad Nederland

COLOFON

Redactie: Annelijn Steenbruggen, Myrthe Bijl
Eindredactie: Anouk Horsthuis
Fotografie: Annelijn Steenbruggen, Ineke Oostveen
Vormgeving: Mark van Herpen
Druk: Klomp Offsetdrukkers

Camphill Magazine is een uitgave van de Stichting Camphill Nederland. De uitgave verschijnt minimaal één keer per jaar en is bedoeld voor medewerkers, bewoners, hun ouders en verwanten en andere geïnteresseerden.

Het overnemen en vermenigvuldigen van artikelen of berichten uit deze uitgave is slechts geoorloofd met bronvermelding en schriftelijke toestemming van de Stichting Camphill Nederland.

Camphill Nederland omvat de volgende gemeenschappen:

Christophorus
Christophorus
Duinweg 35
3735 LC Bosch en Duin
www.amerpoort.nl

Gezinskring 't Huys
Kantmos 71
3994 KH Houten
www.gezinskringthuys.nl

Maartenhuis
Ruyslaan 81
1796 AZ De Koog (Texel)
www.maartenhuis.nl

Noorderhoeve
Duinweg 125
1871 AH Schoorl
www.noorderhoeve.nl

Orion
Boy Edgarstraat 208
3069 ZA Rotterdam
www.orioncamphill.nl

INHOUD

EDITIE 2015

04
HOE DRUK HEB JIJ HET?

06
IN BALANS

12
CAMPBILL SCHOPPING

15
BESTUURDERS AAN HET WOORD

18
NIEUWE INITIATIEVEN

21
TROTS

27
INSPIRATIE

30
WEETJES

HOE DRUK HEB JIJ HET?

Tekst: Myrthe Bijl

Door transitie en de bezuinigingen in de zorg ervaren instellingen druk. Ook Camphillinstellingen merken het volop. Alles moet beter, sneller en vaak ook anders. Volgens Bouke de Boer van het Nederlands Trainingsinstituut voor Neuro-Linguïstisch Programmeren kun je als professional in de zorg die druk niet veranderen. 'Maar je kunt wel bepalen hoe je er mee omgaat!'

De sociale complexiteit neemt in onze hedendaagse wereld op allerlei manieren toe. Ons leven en werken is niet meer zo stabiel, overzichtelijk en gestructureerd als het vroeger was. Ook neemt de waarde van vaste structuren af. Het aantal losse spelers in ons werk, met hun eigen belangen, verwevenheid en onderlinge afhankelijkheid, zijn de laatste jaren toegenomen. Steeds vaker moeten we tijdelijk en flexibel over grenzen heen samenwerken om onze eigen en gezamenlijke doelen te bereiken. Dit vraagt om tegenwoordigheid van geest en persoonlijke actie van de professional.

Bouke de Boer herkent het beeld. "De druk in de zorg wordt niet alleen hoger, we ervaren steeds meer druk in ons gehele leven. Op het relationele vlak, op school, in de opvoeding van de kinderen... Wil je deze druk veranderen, dan kan dat. Je kunt verandering laten ontstaan door je eigen gedrag te veranderen. Want gedrag is te veranderen en jij bepaalt zelf je eigen gedrag."

OPBRANDEN

We beantwoorden die complexiteit echter vaak met regels en beheersing. De al dan niet verplichte certificeringen staan in bijna elke beroepsgroep op de agenda en zo ook in ons werkgebied. Daarbij groeien de tegenstellingen: we willen 'meer kwaliteit, tegen minder kosten', 'meer innovatie/vernieuwing in minder tijd' of 'meer zelfsturing binnen minder ruimte'. Ook groeit de behoefte aan nieuwe kennis, vaardigheden, kwaliteiten, andere manieren van werken en nieuwe verbindingen. Het risico is (en we zien het steeds vaker

om ons heen gebeuren), dat het tegenovergestelde gebeurt van wat we eigenlijk nodig hebben in ons vakgebied. Het vuur van de passie voor het werk verdwijnt en het risico van opbranden wordt groter.

Bouke: "Dat mensen opbranden verbaast me niet. Het lijkt wel alsof mensen eerst iets heftigs moeten meemaken voordat ze wakker worden. Word wakker voordat het te laat is!"

BALANS

Bouke: "Veel mensen in de zorg zitten veel in hun gevoel en te weinig in hun denken. Dit kan positief zijn omdat je werkelijk bij de ander kunt zijn en op de laag van de ziel een werkelijke verbinding met elkaar kunt aangaan. Het is een ongelooflijke klus om met de ander van hart tot hart verbonden te blijven en daar zijn deze mensen vaak goed in. Een keerzijde van deze empathische beweging is dat zij meestal ook erg goed zijn in zichzelf wegcijferen. Maar: je kunt niet alleen maar geven. Geven en nemen moeten in balans zijn. Deze balans is bij veel

mensen die werkzaam zijn in de zorg niet meer aanwezig.”

WAARDEN EN OVERTUIGINGEN

Belangrijk om op het netvlies te houden, is het gegeven dat professionals in de zorg van nature ‘goed’ willen zijn in hun vak. Ware professionals eisen van zichzelf dat ze hun eigen prestaties verbeteren en streven ernaar om de best mogelijke dienstverlening aan hun cliënten te bieden. De uitdaging ligt erin de bron die hierachter schuil gaat op te sporen en aan te spreken en terug te gaan naar je eigen waarden en overtuigingen.

Bouke: “Je bezit als medewerker in de zorg de vaardigheden om je werk goed te doen. Maar wat zijn jouw waarden en overtuigingen? Heel veel mensen in organisaties hebben waarden en overtuigingen die niet versterkend zijn voor zichzelf en voor de organisatie. Vraag je af: is dit nog wel wat ik wil? Zijn mijn overtuigingen nog oprecht? Zit ik nog wel op de juiste plek? Wat wil ik bereiken?”

PERSOONLIJK PROCES

“Ik verbaas me erover dat mensen vaak niet weten wat ze willen. Ze dwarrelen maar zo’n beetje. Ik denk dat het heel belangrijk is dat je erachter komt wat je werkelijk wilt. Het gaat altijd over jouw persoonlijke proces. Door te werken aan je eigen persoonlijke proces kan je erachter komen wat jouw eigen doel is in de wereld. Vraag je eens af: wil ik überhaupt nog in deze context blijven werken? Want de context waarbinnen je werkt, verandert en daar heb jij geen invloed op. Wat ik veel gebruik, is de cirkel van betrokkenheid en de cirkel van invloed. De cirkel van betrokkenheid zijn de omstandigheden waarop jij geen invloed hebt. Denk aan bijvoorbeeld de veranderingen in de zorg. Maar hoe jij vervolgens met deze veranderingen omgaat, daarop heb je wel invloed. Dat is de cirkel van invloed.”

EIGEN POSITIE

“Tijdens de Camphill inspiratiedag begin dit jaar, vroeg mijn collega Remco Holstege aan de aanwezigen in de zaal: ‘Zit je voorin de bus of achterin?’ Oftewel, neem jij verantwoordelijkheid voor jouw eigen positie of blijf jij in een slachtofferrol zitten? En plek krijg je niet, plek neem je. Te veel mensen blijven achter in de bus zitten en blijven daarmee in de slachtofferrol zitten. Het gaat om bewustwording. Heb jij de bereidheid om jezelf een spiegel voor te houden? Ben jij bereid om werkelijk naar je zelf te kijken? Je kunt de druk in de zorg niet veranderen. Maar je kunt wel bepalen hoe je er mee omgaat!”

BOUKE DE BOER

Bouke de Boer is directeur-eigenaar van het Nederlands Trainingsinstituut voor Neuro-Linguïstisch Programmeren (NTI NLP te Limmen), een trainingsinstituut voor persoonlijke ontwikkeling en effectieve communicatie voor persoonlijk succes. Bouke is gevormd door een Friese opvoeding waarbij duidelijkheid, eerlijkheid en rechtvaardigheid voorop stonden. Hij staat bekend om zijn eigenzinnigheid en authenticiteit. Bouke ziet het als zijn reden van bestaan om al zijn kennis en ervaring te delen. Naast zijn werk als trainer en mental coach heeft Bouke drie boeken uitgebracht: ‘De bijzondere reis van een prikkel’, ‘Bepaal zelf je leeftijd, word coach van je eigen leven’ en ‘Ik kan de wereld veranderen en jij weet wie ik is...’

WINNEN

Tijdens de Camphill inspiratiedag konden medewerkers kennismaken met het systemisch werken waarin het instituut van Bouke de Boer trainingen geeft. Wil je meer weten over NTI NLP en systemisch werken? Bouke de Boer geeft twee medewerkers van elke Camphill plaats in Nederland de mogelijkheid om gratis aanwezig te zijn tijdens een opstellingdag bij het NLP-NTI instituut. Wil jij hier bij zijn? Stuur dan voor 1 maart een e-mail met je naam, Camphill plaats en functie naar Myrthe Bijl: myrthebijl@hotmail.com o.v.v. Bouke de Boer.

DE ZORGSECTOR STAAT OP Z'N KOP. DOOR DE BEZUINIGINGEN WORDEN FUNCTIES EN ROOSTERS GEREORGANISEERD. MEDEWERKERS WORDEN OP DE PROEF GESTELD: ZIJ MOETEN (EN WILLEN) DEZELFDE KWALITEIT VAN ZORG BLIJVEN BIEDEN MAAR HEBBEN MINDER TIJD. HOE HOUDEN ZIJ KOERS IN DEZE ONZEKERE EN TURBULENTE TIJD? EN HOE BLIJVEN ZIJ IN BALANS? VIJF MEDEWERKERS AAN HET WOORD OVER HUN PERSOONLIJKE MISSIE EN UITDAGINGEN.

Tekst & fotografie: Annelijn Steenbruggen

IN BALANS

Mirre (26) is medewerker in gezins-huis 't Huys in Houten. Samen met een klein team runt zij het huishouden rondom een zeer getraumatiseerd meisje van 7 jaar. Omdat er onvoldoende geld voor deze intensieve aanpak is, zetten Mirre en haar collega's zich ook vrijwillig in.

"In juni 2014, toen dit huis een paar weken draaide, ben ik erbij gekomen. We zijn met drie kinderen gestart, maar een van de kinderen bleek dat niet aan te kunnen. Het meisje is op jonge leeftijd zo getraumatiseerd dat ze snel in boosheid of verdriet schiet, wat haar gedrag erg complex maakt. Voordat ze bij ons kwam, zat ze zelfs in een gesloten instelling. Nu woont ze alleen in het huis. Wij geven haar nog geen therapie, maar bieden alleen structuur in een veilige thuissituatie. Dat werkt; het gaat steeds beter

'DIE TOTALE ONZEKERHEID VIND IK HEEL LASTIG'

met haar. Ze kan weliswaar nog niet naar school, maar ze krijgt wel al drie ochtenden per week dagbesteding op een boerderij. Zo'n groot gezinshuis voor één meisje kost natuurlijk veel te veel geld. Omdat wij met z'n allen in deze aanpak geloven, werken mijn collega's en ik bepaalde uren vrijwillig. Ook andere partijen rondom het meisje dragen hun steentje bij. De zorgverzekeraar is zo onder de indruk van onze inzet dat ze voorlopig toch een deel blijven bekostigen. We hebben echter geen idee wat er na 1 januari 2016 gaat gebeuren. Die totale onzekerheid vind ik heel lastig. Ik wil er niet

aan denken wat er met haar gebeurt als ze niet bij ons kan blijven. Gelukkig zit er ook een mooie kant aan deze situatie. Als gezinskring zijn we met z'n allen een verbintenis aangegaan: met het kind én met elkaar. Dat warme wij-gevoel houdt mij in balans. Bovendien krijgen we hulp van lector residentiële jeugdzorg Peer van der Helm, die onderzoek doet naar kinderen naar leefklimaat in residentiële instellingen. Hij stelt dat je in de puberleeftijd eigenlijk te laat bent met het ontwikkelen van een stabiele basis en dat onze aanpak meer effect heeft. Omdat die aanpak wel een sterk, vitaal team vraagt, hebben we bovendien teamcoaching aangeboden gekregen. Het is fantastisch om te zien dat we een half jaar geleden nog met onze handen in het haar zaten en dat nu de vorderingen die ons meisje maakt wetenschappelijk zijn vastgelegd. Dat is niet alleen goed nieuws voor ons, maar ook voor andere jonge kinderen die buiten de boot vallen. Hopelijk kunnen wij op deze manier zichtbaar maken dat onze insteek op de lange termijn de beste oplossing is voor zowel de kinderen als het zorgbudget."

Martijn (24) is tweedejaars student Medewerker Maatschappelijke Zorg. Eén dag per week gaat hij naar school in Arnhem waar hij antroposofische vakken volgt. De overige dagen werkt hij als begeleider in de leerwerkplaats van Orion. Als aanstormend zorgverlener weet hij niet hoe de zorg 'vroeger' was. Wat hij wel weet: dat hij blij wordt van dit werk.

"Na mijn eindexamen heb ik een tussenjaar op een Camphill in Schotland gewerkt. Terug in Nederland heb ik diverse opleidingen en banen geprobeerd, maar uiteindelijk

'HET IS EEN KANS OM MEER ALS BEDRIJF EN MINDER ALS INSTELLING TE GAAN DENKEN'

realiseerde ik me dat het werk in Schotland mij de meeste voldoening had gegeven. Twee jaar geleden ben ik begonnen in de leerwerkplaats en vorig jaar ben ik met de praktijkopleiding in Arnhem gestart. Ik word heel blij van dit werk. De jongeren die ik begeleid, zie ik groeien. Elke ontwikkelingsstap is voor hen én voor mij een motivatie om door te gaan. Ik ben een nieuwkomer in de zorgsector. Over de bezuinigingen en decentralisatie hoor ik wel praten, maar ik weet niet hoe het voorheen was. Dit is wat het is. Voor de cliënten vind ik het wel spannend maar over mijzelf en de antroposofische zorgverlening maak ik mij geen zorgen.

Mijn antroposofische kennis gebruik ik om de deelnemers als volledig mens te zien en niet als patiënt. Dat kost toch niet meer of minder tijd? De bezuinigingen in de zorgsector zie ik niet per se als voordeel, maar wel als kans om meer als bedrijf en minder als instelling te gaan denken. In de culturele sector zie je ook dat musea en theaters creatiever zijn geworden om eigen inkomsten te genereren. Natuurlijk ervaar ik wel werkdruk, maar ik weet niet beter en bovendien vind ik het leuk werk. Wat mij ook helpt, is een open communicatie. Als er productiedeadlines zijn, zeg ik het eerlijk: jongens, dit is het probleem, hoe gaan we dat oplossen? Iedereen is dan bereid om een extra tandje bij te zetten. Of de veranderingen in de zorg passen bij mijn generatie? Ik denk het wel. 'Zorgen dat' ligt dichterbij mij dan 'zorgen voor'. Ik geef de cliënten zoveel mogelijk verantwoordelijkheid, maar wel een verantwoordelijkheid die ze kunnen dragen en voltooien. Dat geeft hun zelfvertrouwen. Ik voel mij prettig bij deze aanpak en de cliënten reageren er positief op."

Al achttien jaar rijdt Christa (59) elke week met haar auto vol muziekinstrumenten van haar woning in Alkmaar naar het Maartenhuis om er de muziekcultuur te verzorgen. Met de muziek wil zij een stabiele factor zijn in deze turbulente tijden.

“Het is mijn taak om de kunstzinnige activiteiten op het muzikale vlak te ondersteunen. Dat is heel divers: van de trommelgroep tot het medewerkerskoor. Daarnaast is er ruimte in mijn rooster voor individuele muziekvragen, mits het terugstroomt in de gemeenschap. Als een bewoner bij mij muziekles aanvraagt, zal dat altijd leiden tot een uitvoering op bijvoorbeeld een jaarfeest. In mijn functie merk ik weinig van de veranderingen in de zorg. Wat ik muzikaal inbreng, is dusdanig gewild dat ik nog veel ruimte krijg. Ik zie wel bij collega's in de woonhuizen en dagbesteding dat de werkdruk is toegenomen. Door met mijn rooster te schuiven, probeer ik daar rekening mee te houden. De Participatiewet biedt ook een kans: antroposofische zorg zichtbaarder maken voor de buitenwereld. Participatie zit namelijk allang ingebed in

onze aanpak. Wij hebben het lot van de deelnemer altijd al centraal gezet: wat heeft hij nodig en waarin wil hij zich ontwikkelen? Dat is een kwaliteit waaraan de wereld om ons heen nu ook behoefte heeft.

Overigens zijn veranderingen in de zorg niet nieuw. Ik wil hun namen graag noemen: José, Muriël, Hans, Joke, Monique, Vincent en Jan. Zij zijn onze oudste bewoners en hebben al vele veranderingen gezien, zoals wisselingen van bewoners, begeleiders, beleid en roosters in hun woonhuizen en werkplaatsen. Bij hen beleef ik een onvoorwaardelijke trouw aan deze plek. Het heeft volgens mij te maken met een enorme kracht die boven het Maartenhuis hangt. Ik noem

‘SAMEN MUZIEK MAKEN HELPT OM ELKAAR TE ZIEN’

het vaak de meewerkende kracht, ofwel de engel van het Maartenhuis. In moeilijke tijden – zoals de huidige transitie in de zorg – voel ik me er verantwoordelijk voor om die engel van het Maartenhuis te verzorgen met muziek. De meewerkende kracht die wij in turbulente tijden het meest nodig hebben is namelijk: elkaar zien. En samen muziek maken helpt om elkaar te zien. Natuurlijk, de wissel die deze transitie op de organisatie trekt, is groot, maar desondanks heb ik een wezenlijk besluit genomen: ik blijf hier. Met de muziek wil ik een stabiele factor zijn voor de bewoners die zo trouw zijn aan deze plek.”

Dankzij de veranderingen in de zorg heeft Annemarie (52) een nieuwe uitdaging. Naast haar werk als groepsleider geeft ze nu ook op-kamers-training. Het trainingstraject is voor mensen met zorgzwaarte 1 en 2 die op termijn van een groep naar zelfstandig wonen toe moeten.

“Sinds 1981 werk ik als groepsleider in antroposofische zorginstellingen, waarvan de afgelopen tien jaar op de Noorderhoeve. Wat ik van de bezuinigingen merk? Door-deweeks start de middagdienst in het woonhuis een kwartier later en houdt de avonddienst een kwartier eerder op. In het weekend is er vijf kwartier minder begeleiding per dag. Met minder tijd moeten ik en mijn collega's dezelfde kwaliteit van zorg

‘IK GEEF BEWUST PROBEERRUIMTE VOOR ZELF-REDZAAMHEID’

leveren. We zijn het gewoon gaan doen. Doordat we het samen dragen, is het gelukt om er een weg in te vinden. Ik denk dat de bewoners deze verandering niet merken. Wat hen wel direct raakt, is dat niet alle indicaties voor begeleid wonen worden verlengd. Sommige mensen moeten straks vanuit het woonhuis op zichzelf gaan wonen. De Noorderhoeve wil hen niet in het diepe gooien en biedt een training voor zelfstandig wonen aan. Aan mij is de vraag gesteld om deze op-kamers-training te ontwikkelen vanuit de praktijk. In januari ben ik met de eerste cliënt gestart. Naast kookles ondersteun

ik haar bij alle aspecten van het huishouden. Ik geef bewust probeerruimte voor zelfredzaamheid. Als ik dingen zie die in mijn ogen niet kunnen, zoals bijvoorbeeld schone kleren op de grond, moet ik het lef hebben om dat los te laten. Het is immers haar leven. Vanuit respect voor haar keuze voer ik er wel gesprekken over. Ik grijp pas in als ik risico zie. Na de zomer beginnen nog twee cliënten met de op-kamers-training. Mijn plan is om werkbladen te maken. Voor bijvoorbeeld de kookles wil ik de losse ingrediënten en alle tussenstappen in beeld brengen met foto's; dat maakt de bereiding van een maaltijd inzichtelijk. Het meisje met wie ik ben gestart, is ontzettend gemotiveerd. Ze staat ervoor open om van mij te leren. Ook voor mij is het een leerproces. Ik ben gewend om te zorgen en mijn handen te laten wapperen. Daarin moet ik leren om terughoudend te zijn en het meer te laten gebeuren. Ik ben blij ik dit mag aangaan. Het is een verrijking van mijn werk.”

Cristi (47) begon 26 jaar geleden als groepsleider bij Christophorus en is nu clustermanager van drie dagbestedingsplaatsen en vier woonlocaties. Vorig jaar werd het aantal clustermanagers gehalveerd. Ze werd boventallig verklaard en moest opnieuw solliciteren op haar baan. Dat was een spannende tijd. Met creativiteit en enthousiasme houdt zij zichzelf en haar teams in balans.

“De zorgsector moet het met minder geld doen. De cliënten hebben echter nog met zoveel zorg nodig om zich te ontwikkelen naar volwassenheid en verder. Dat is een spanningsveld waarin ik als manager moet sturen. Dat gaat niet van vandaag op morgen, maar is een veranderingsproces waarin ik medewerkers en ouders meeneem. Voor alle partijen is dat wennen. We zaten met z’n allen in een molen die al jarenlang op dezelfde manier draaide. De kinderen werden bij wijze van spreken bij ons aan de poort afgegeven en wij wisten wel wat goed voor ze was. Maar doordat er minder tijd en geld is, zijn onze schouders niet meer breed genoeg. We moeten de zorg nu gezamenlijk dragen. Daarom brengen wij het netwerk rondom

de kinderen in kaart. Soms kunnen de ouders niet meehelpen, maar zijn er wel broers of zussen. Dingen als paardrijden of uitstapjes zullen verwanten of vrijwilligers moeten oppakken. Dit zie ik als kans voor Christophorus om uit onze comfortzone te stappen en van binnen naar buiten te treden. De bezuinigingen zijn voor de medewerkers een kans om stil te staan bij vragen als: waarom ben ik hier, wat zijn mijn kwaliteiten en waar kies ik voor? Die bewustwording vind ik heel gezond en schept een nieuwe dynamiek. Het kan voorkomen dat ik een medewerker uit het ene huis inzet voor een activiteit in een ander huis, omdat diegene dat nu eenmaal goed kan. Het grappige is: als mensen doen waar ze goed in zijn, worden ze gelukkig. Over de werkdruk, die behoorlijk hoog is, maak

‘IK ZOEK NAAR COMBINATIES WAARAAN TWEE PARTIJEN IETS HEBBEN’

ik mij wel zorgen. Als manager schenk ik daar aandacht aan door langs de groepen te gaan en nauwlettend te luisteren naar wat er speelt. Met ‘Andacht zum Kleinen’ probeer ik het werk overzichtelijk en haalbaar te houden. Juist in het kleine zie je vaak mooie dingen gebeuren. Dat vraagt wel creativiteit. Ik zoek voortdurend naar combinaties waaraan twee partijen iets kunnen hebben. In een van mijn locaties woont bijvoorbeeld een jongen met een grote fysieke beperking. Sinds kort wordt hij ’s ochtends door andere cliënten opgehaald. Ze duwen hem in zijn rolstoel naar dagbesteding Het Kompas. Als hij wordt meegenomen, straalt hij helemaal. Op zulke momenten voel ik oneindig veel enthousiasme voor dit vak.”

CAMP HILL SHOPPING

Tekst & fotografie: Annelijn Steenbruggen

Boeren- slimheid

Natte zomers zijn een ramp voor de moestuin. De verregende groentes belanden rechtstreeks op de composthoop en vormen een treurige aanblik en grote verliespost. Omdat de buitenste bladeren van de kropsla vaak nog wel fris en knapperig zijn, kwam de tuinder op een slim idee: zakjes gemengde sla! De klant heeft hiermee een eigentijds kant-en-klaar product en de Noorderhoeve krijgt er zelfs een betere prijs voor. Bovendien biedt het de hulpvaarders een gevarieerde werkstroom: van oogsten, afwegen, zakjes vullen tot stickers plakken. Verkrijgbaar in o.a. de Noorderhoeve Erfwinkel vanaf € 1,50 per zakje van 100 gram

Noorderhoeve Erfwinkel

Duinweg 125

1871 AH Schoorl,

openingstijden:

maandag t/m vrijdag van 14 tot 17 uur,

zaterdag van 10 tot 13 uur.

Noorderhoeve Landgoedfair:

eerste zaterdag in juli.

Tweede leven

Op de textielwerkplaats van het Maartenhuis werken creatieve geesten. Toen een ijverige deelnemer door een gewonde vinger tijdelijk niet kon breien, hadden de werkleiders direct een andere activiteit voor haar bedacht: weven op stokjes. Dankzij een mailtje naar alle medewerkers en bewoners was de benodigde stapel oude T-shirts ook zo gepiept. De afgedankte kledingstukken worden in reepjes geknipt en tot stevige vierkanten geweven. Ze gaan hun tweede leven in als fleurige onderzetters voor een pan of theepot. Zo'n low budget product past prachtig in deze tijden van bezuinigingen en upcycling is ook nog eens hip. Te koop bij De Windroos voor € 5,-.

De Windroos

Ruijslaan 81

1796 AZ De Koog (Texel).

Openingstijden:

dinsdag t/m vrijdag van 10:30 tot 17 uur.

Markt:

elke dinsdagmiddag in de zomer.

Hartverwarmend

Orion kreeg afgelopen voorjaar een groots geschenk: mallen en machines om bonbons te maken. Dat werd de basis voor een échte chocolaterie. Het maken van bonbons is een rustig en langzaam proces. Het vraagt niet alleen geduld en een fijne motoriek; voor dit ambacht moet je ook goed bij jezelf kunnen blijven. Deelnemers die rust nodig hebben, komen helemaal tot hun recht in deze nieuwe werkplaats. De bonbons zijn een ware delicatessen: ze zien er oogstrelend uit en vallen goed in de smaak. De positieve reacties van klanten zijn hartverwarmend. Te koop in de chocolaterie en op markten voor € 0,75 per stuk.

Chocolaterie van Orion

Wollefopenstraat 91A, 3069 LX Rotterdam

openingstijden:

maandag, dinsdag en donderdag van 9 tot 16 uur.

Bestellen kan ook via:

chocolaterie@stichtingorion.com

Cadeautjesmarkt:

laatste vrijdag van november;

Hemelvaartsmarkt: op Hemelvaartsdag.

BESTUURDERS AAN HET WOORD

Wat bindt ons als Camphill plaatsen? En hoe gaan we om met de veranderingen in de zorg? Op deze vragen proberen bestuurders en aanspreekpunten van de verschillende Camphill plaatsen in Nederland antwoord te vinden tijdens diverse bijeenkomsten. Er is ruimte voor inspiratie, nieuwe initiatieven en het uitwisselen van ervaringen. Maar de eigenheid van de verschillende organisaties staat daarbij voorop.

Tekst: Myrthe Bijl

MAARTENHUIS

Franck Broeck, bestuurder Maartenhuis: "De Antroposofische gezondheidszorg is minder onderscheidend geworden. Dat komt doordat veel van de uitgangspunten door reguliere instellingen zijn overgenomen. Dat maakt het voor ons soms lastig om te laten zien wat ons nou zo speciaal maakt. Wat ons onderscheidend maakt, is het feit dat wij Camphill zijn. Wij zijn meer dan alleen antroposofisch. Op dit moment zijn wij dan ook als bestuurders van de verschillende Camphill plaatsen bezig om te kijken hoe wij het merk Camphill verder kunnen ontwikkelen en daarmee sterker kunnen neerzetten om ons zo te onderscheiden en onze cliënten bijzondere kwaliteit te bieden. Het wordt voor ons en andere zorginstellingen steeds lastiger om alle zorg die wij voorheen boden vorm te blijven geven. Onze bewoners zijn veel zorg gewend, maar door alle bezuinigingen kunnen wij dit niet meer allemaal zoals voorheen waarmaken. Onze bewoners ervaren dit ook echt. Wij bieden nog steeds meer zorg dan wij volgens de wettelijke regels verplicht zijn, maar de kwaliteit van leven van de cliënten is absoluut verminderd en dat voelt niet goed. Er liggen voor ons dan ook flinke uitdagingen om de zorg kwalitatief goed en betaalbaar te houden. Deze uitdagingen moeten we gezamenlijk aangaan. Daarom beginnen wij in het najaar met werkbijeenkomsten voor alle medewerkers van het Maartenhuis waarin we onze richting gaan bepalen voor de komende jaren en samen oplossingen gaan zoeken voor de problemen waar we tegen aanlopen.

Belangrijk is dat medewerkers het inzicht delen dat wij inmiddels in een heel andere omgeving werken. Er is een nieuwe realiteit aangebroken die niet tijdelijk is. Als wij hier niet op inspelen vallen we om. Er wordt verwacht dat we innovatief zijn en ons blijven ontwikkelen. Niet krampachtig vasthouden aan het verleden maar overal waar we kansen zien, deze aanpakken. Een voorbeeld hiervan binnen onze organisatie is dat wij een voormalige medewerkerswoning verhuren aan een gezin met een kind dat een verstandelijke beperking heeft. Deze woning kwam leeg te staan en onze formatieplaatsen zijn vol. Hierdoor is het niet mogelijk om cliënten in deze woning te laten wonen. Om leegstand te voorkomen is dit gezin er voor een aantal jaar komen wonen. De ouders willen zich nu al intensief verbinden met het Maartenhuis zodat hun kind later als volwassene zich sneller thuis zal voelen in onze instelling. Wij willen deze ouders die kans bieden. Het kind krijgt officieel geen zorg en de ouders zijn niet bij ons in dienst. Vrijwillig draaien de ouders mee in onze gemeenschap."

NOORDERHOEVE

Hannelore Spelman, bestuurder van de Noorderhoeve: "De Noorderhoeve heeft net als andere organisaties te maken met veel veranderingen en dat vraagt wakkerheid. We staan voor de opgave om met onze professionaliteit passende zorg te bieden aan bijzondere mensen. De overheid vraagt ons om ondersteuningsarrangementen aan te bieden die kloppen met de hedendaagse opvattingen, die zijn gericht op het bevorderen van de eigen regie van cliënten en meedoen in de samenleving.

Doordat op de Noorderhoeve veel mensen in de arbeidsmatige agrarische werkplaatsen meewerken die nu onder de WMO vallen, zullen we in toenemende mate gesprekken moeten voeren over ieders participatiekansen. Wat kan iemand zelf, wat kan iemands netwerk voor hem betekenen en in hoeverre draagt dagbesteding bij aan de kwaliteit van leven.

Voor de cliënten is het een spannende tijd en dat brengt soms stress en onzekerheid met zich mee. Ook bij de medewerkers zien we onzekerheid over wat er precies wordt verwacht. De meesten zijn inmiddels getraind als coach en dat vraagt een heel andere beroepshouding en andere vaardigheden dan die van een therapeutisch begeleider.

Dat coachen vinden veel medewerkers best een uitdaging. Want hoe vul je deze benadering in vanuit onze visie? Voor je het weet, is het alleen maar een nieuw kunstje waarbij er minder ruimte is om het werk en de ontmoeting vanuit innerlijke scholing, passie, mensvisie en betrokkenheid te vullen. Daar willen we wakker op blijven. Ons vak moet immers niet devalueren. Waardeloos of waardevol, daar gaat het de komende tijd om!

Het risico van een resultaatgerichte aanpak is fragmentatie en het verloren gaan van samenhang en sociale cohesie. Maar als Camphill bedrijf hechten we aan betrokken mensenwerk en persoonlijk maatwerk. Dat was en blijft hét unieke sellingpoint van Camphill. Voor iedereen is de gemeenschap beleefbaar."

CHRISTOPHORUS

Christi van Groesen, clustermanager van een aantal woon- en dagbestedingen op Christophorus: "Camphill en antroposofie leven nog nauwelijks binnen onze organisatie. Wij worstelen met onze identiteit als antroposofische instelling en met wat onze Camphill-oorsprong nog voor ons in deze tijd betekent. Binnen Christophorus bekijken we op dit moment hoe we vorm aan onze identiteit kunnen geven. Antroposofie is daarom het thema voor ons jaarplan in 2016. Het is de bedoeling dat iedereen die werkzaam is bij Christophorus, van begeleiders tot artsen tot managers, komend jaar met dit thema aan de slag gaat. In alle lagen van de organisatie willen we antwoord vinden op de volgende vragen: Wat is antroposofie? Wat vinden wij er van? En hoe kunnen wij dat toepassen in ons eigen werkveld? Op deze manier willen we een algemene basis rond antroposofie met elkaar neerleggen. Zo hopen we dat onze grondhouding, manier van kijken en denken meer gemeenschappelijk zal worden. Vanuit hier kunnen we kijken naar wat onze Camphill-oorsprong nog voor Christophorus betekent. Ik denk dat het belangrijk is dat de antroposofie en de Camphill uitgangspunten voor medewerkers een praktische leergang vormen en minder worden neergezet als zware kost.

Juist de huidige veranderingen in de zorg maken dat dit hét moment is om ons hier mee bezig te houden. Er ontstaat een nieuwe dynamiek. Samen met antroposofische locaties in Amersfoort en Soest die ook onderdeel uitmaken van onze moederorganisatie Amerpoort, zijn wij op zoek naar

verbinding. Gezamenlijk onderzoeken we hoe we de antroposofie een duidelijke plek kunnen geven binnen onze eigen organisaties en binnen Amerpoort."

ORION

Wietse de Lege, bestuurder Orion: "De veranderingen in de zorg bieden ons veel kansen en geven ons ruimte om te ondernemen. Ik denk dat de druk in de zorg van alle tijden is. Wij moeten ons door de druk niet gek laten maken en niet kiezen voor de vlucht voorwaarts, maar voor de sprong voorwaarts. Blijven terug kijken naar hoe het was, biedt geen oplossingen. We moeten ons aanpassen of zelf het initiatief nemen zodat de omgeving ons kan volgen. Het wordt steeds belangrijker om ons naar buiten te richten en buiten de kaders te denken om zo voortdurend te onderzoeken wat onze mogelijkheden zijn. Als organisatie kunnen we op die manier continu in beweging blijven. De vaste kaders die voorheen waren geschapen maakten ons log en lui. Ik zie bij medewerkers van Orion, juist in deze tijd van bezuinigingen, het ondernemerschap omhoog komen. Er is veel energie om nieuwe dingen aan te pakken. Wij proberen de medewerkers hier de ruimte voor te geven en op die manier ontstaan mooie nieuwe initiatieven. Zo gaan wij binnenkort beginnen met een project in een jachthaven. Wij gaan daar onder andere het groen en de boten onderhouden. Dit project geeft onze cliënten de mogelijkheid om nieuwe vaardigheden te leren en nieuwe mensen te ontmoeten.

We hebben geconstateerd dat de naam Camphill weinig toevoegt aan waar wij voor staan. De naam is voor een aantal mensen belast, velen weten niet waar het voor staat. Als vijf instellingen hebben wij wel het beeld dat wij een bijzondere betekenis hebben. We willen dit gedachtegoed zeker blijven uitdragen en gaan de komende tijd onderzoeken hoe en onder welke naam wij dat gaan doen."

GEZINSKRING 'T HUYS

Miriam Erlings van Deurse, bestuurder Gezinskring 't Huys: "De transitie in de zorg biedt ons als Camphill instelling kansen. Natuurlijk komen er steeds meer regels binnen ons werkveld. We moeten ons meer verantwoorden en aanpassen aan de kaders die geschapen zijn. Dat voelt als druk, maar geeft ons zeker ook nieuwe kansen.

Voorheen mochten wij in de behandelplannen het antroposofisch mensbeeld beschrijven. Nu lijkt het zorgkantoor daar minder interesse in te hebben. In dat opzicht worden we steeds meer ingekaderd. Maar ondanks deze inkadering zie ik veel waardevols aan het bieden van antroposofische gezondheidszorg en het werken vanuit onze Camphill gedachte. Om ons te blijven onderscheiden is het daarom belangrijk dat we onze kracht en inspiratie bewaken en onze 'Camphill wortels' goed verzorgen.

Inspiratie halen we uit het bezoeken van Camphill plaatsen buiten Nederland waar we praten over hoe wij als Camphill onze uitgangspunten eigentijds kunnen neerzetten. Deze ontmoetingen helpen ons om keuzes te maken over de vormgeving van onze gemeenschap. Zo proberen wij steeds meer mensen van 'buiten' zich te laten verbinden met onze organisatie. Daardoor ontstaan mooie nieuwe initiatieven.

Een voorbeeld hiervan is een schuur die wij ombouwen tot klaslokaal. Doordat daarvoor nu minder geld beschikbaar is, ontstaat betrokkenheid. Zo bood iemand ons een schoolbord aan in ruil voor een goed boek over autisme. En ook de keuken in hebben we gekregen. Een buurvrouw van 't Huys komt één keer per week mee-eten en helpt dan de kinderen met hun huiswerk. Haar hulp is voor ons fijn en zij heeft het gevoel dat ze ergens bij hoort. Doordat wij een grote groep langdurig betrokken mensen om onze organisatie heen hebben staan, helpt dit ons om goede en betaalbare zorg te kunnen blijven bieden. Dit is voor 't Huys gemeenschapsvorming nieuwe tijd."

NIEUWE INITIATIEVEN

Tekst: Myrthe Bijl

ORION

Winkel

Midden in de gezellige winkelstraat van het dorp Zevenhuizen opent Orion binnenkort een nieuwe winkel. In deze winkel zullen de producten van de werkplaatsen van Orion worden verkocht, van wollen wandkleden, kaarsen, keramische schalen en houten speelgoed tot handbeschilderde kaarten en appelsap. De winkel zal worden gerund door medewerkers en cliënten van de keramiekwerkplaats.

Joyce Denie, werkplaatsbegeleider van de keramiekwerkplaats, is alvast enthousiast over de mogelijkheden die de nieuwe winkel biedt. "We waren behoorlijk uit onze huidige werkplaats gegroeid, dus een nieuwe ruimte was zeer welkom. En doordat we straks met de werkplaats pal naast de nieuwe winkel van Orion zitten, krijgen we ook een heel nieuwe dynamiek in ons werk. Er komt een glazen wand tussen onze werkplaats en de winkel, waardoor klanten ons en de cliënten aan het werk kunnen zien en we veel meer contact zullen hebben. Ook kunnen we klanten rondleidingen geven door onze werkplaats en straks wellicht ook door de loods achter de winkel, waar de leerwerkplaats en de timmerwerkplaats zich zullen vestigen.

Wij proberen altijd vernieuwend te zijn op het gebied van productontwikkeling, om het werk voor onszelf en voor de cliënten leuk en uitdagend te houden. Alles wat wij maken, is uniek. We houden daarbij in het oog wat er speelt in de markt. Waar mogelijk zullen we de trends volgen om zo de verkoop in de nieuwe winkel te stimuleren.

Het is mooi om te ervaren hoe enthousiast alle medewerkers en bewoners zijn. Iedereen verheugt zich op de verhuizing!"

GEZINSKRING 'T HUYS

Onderzoek in samenwerking met Hogeschool Leiden en de Universiteit van Amsterdam

In november 2014 startte Gezinskring 't Huys in samenwerking met Hogeschool Leiden en de Universiteit van Amsterdam een onderzoek naar kinderen die gedwongen uit huis zijn geplaatst. Deze kinderen hebben zo'n complexe achtergrond en/of complex trauma dat zij langdurig, ernstig, externaliserend probleemgedrag laten zien dat zich in drie milieus manifesteert: thuis, op school en in de vrije tijd. Het onderzoek spitte zich toe op de vraag hoe je deze kinderen, die zo jong door trauma beschadigd zijn, uit de gesloten psychiatrie kunt houden en wat zij nodig hebben om toe te groeien naar een leven in een gezinsvorm.

Miriam Erlings van Deurse, oprichter van Gezinskring 't Huys, is blij met deze kans om de eigen manier van werken wetenschappelijk vast te leggen. Van Deurse: "Op dit moment doet één kind mee aan het onderzoek; een zeer moeilijk plaatsbaar jong kind, afkomstig uit de gesloten jeugdzorg. Binnenkort zal ook een tweede kind mee gaan doen in dit traject. Door dit onderzoek kunnen wij deze kinderen 24 uur per dag één op één zorg bieden. En dat is nodig, want kinderen die pre-verbaal getraumatiseerd zijn, hebben andere triggers dan niet getraumatiseerde kinderen. Omdat zij geen gezond referentiekader hebben, is het voor deze kinderen vaak verslavend om niet in de werkelijkheid te zijn. Het brein van een pre-verbaal getraumatiseerd kind heeft vluchtwegen aangelegd die het keer op keer opzoekt. Het lijken veilige en bekende routes, maar ze leiden tot afwijkend en agressief gedrag. Wij proberen de kinderen nieuw gedrag aan te leren, nieuwe gezonde paden aan te leggen. Dit doen wij door de kracht van het gewone leven toe te passen met een heel vast ritme door speciaal geselecteerde medewerkers die worden ondersteund door een coach."

NOORDERHOEVE

MBO-opleiding in het groen

Vanaf januari 2016 begint de Noorderhoeve samen met het Clusius College (de Alkmaarse MBO-opleider in de agrarische sector) een scholingstraject voor 'slow learners' in het groen. De opleiding biedt plaats aan 16 jongvolwassenen, die door hun beperking of persoonlijke situatie het vervolgonderwijs niet hebben afgemaakt. In één of twee jaar worden de studenten door middel van theoretische lessen en praktijkervaring voorbereid op een baan in het groen. De nadruk ligt daarbij niet alleen op kennis en ervaring in het groen, maar er zal ook veel aandacht zijn voor het trainen van de sociale vaardigheden. Door het betrekken van toekomstige werkgevers bij het scholingstraject en de begeleiding van een jobcoach, verwacht de Noorderhoeve dat een groot deel van de studenten aan het eind van de opleiding een passende baan zal vinden.

David Borghouts is veehouder en als begeleider en opleidingscoördinator aan het scholingstraject verbonden.

Borghouts: "Wij zien door de veranderingen in de zorg steeds meer cliënten met lichte zorgzwaarte uit-

stromen. Sommigen stromen uit naar een paar dagdelen vrijwilligerswerk, anderen komen thuis te zitten omdat hun indicatie niet verlengd is. Wat ons opvalt, is dat deze groep jonge mensen een sterke behoefte heeft aan werkelijke erkenning en waardering. Vaak dromen ze van een diploma waarmee ze een betere uitgangspositie hebben op de arbeidsmarkt. Onze droom is om de Noorderhoeve voor deze jonge mensen niet een eindstation te laten zijn, maar een startpunt. Een startpunt naar een professionele carrière in het groen. Omdat je alleen in een veilige omgeving met passend maatwerk ontwikkelingsstappen kunt maken, willen wij voor deze groep jonge kwetsbare mensen een veilige leeromgeving creëren."

MAARTENHUIS

Praktijkwerkplaats

Dat cliënten buiten het Maartenhuis een dagbestedingsplek hebben, is niet nieuw. Sommigen hebben zelfs al jaren zo'n plek. Maar dat het er zoveel zijn, dat is wel nieuw. Meer en meer cliënten vinden één of meerdere dagdelen een praktijkwerkplek buiten het terrein van het Maartenhuis, met ondersteuning vanuit de zorginstelling.

Clazien Conijn, leidinggevende dagbesteding en ambulante zorg: "Het is altijd op aangeven van cliënten zelf dat we op zoek gaan naar een geschikt bedrijf. Een bedrijf dat bij de werkvraag van de cliënt past en natuurlijk ook bij de cliënt zelf. Hij of zij moet immers een waardevolle bijdrage aan het bedrijf kunnen leveren. Zo hebben we voor een cliënt die goed is in ordenen en van een rustige werkomgeving houdt, een plek gevonden in de bibliotheek van Texel. Daar komt zijn talent om te ordenen goed tot zijn recht.

Er is altijd een proefperiode van een maand waarin de cliënt en het bedrijf elkaar kunnen leren kennen en kunnen kijken of het klikt. Op deze manier hebben we al acht cliënten aan mooie bedrijven kunnen koppelen. Zo hebben we niet alleen bij de bibliotheek, maar ook bij onder andere een zeehonden-centrum, een verzorgingstehuis, witgoed-bedrijf, kluswinkel en op een school werk gevonden voor mensen met een zorgvraag.

Als medewerkers van het Maartenhuis werken we niet mee in het bedrijf. Maar we onderhouden wel intensief contact met de cliënt en het aanspreekpunt binnen het bedrijf. Daarbij zijn wij coach van zowel de cliënt als het bedrijf waar de cliënt werkzaam is. Bedrijven reageren heel positief op ons initiatief. We kunnen echt spreken van een succes."

CHRISTOPHORUS

Fijn dat je er bent

Toen Christophorus in 2010 fuseerde met Amerpoort was de antroposofie nagenoeg weg. Amerpoort, die zich niet voor niets 'kleurrijk' noemt, vond de antroposofische identiteit van Christophorus juist een meerwaarde en wilde dat hoog in het vaandel houden. Naast intensieve scholing en training van medewerkers in antroposofie is er eind 2014 ook een compact boekje gemaakt. Onder de titel 'Fijn dat je er bent' is hierin de

werkwijze van Christophorus in woord en beeld gebracht. Het boekje vertelt hoe een dag van een kind op Christophorus eruitziet en is bedoeld voor zowel medewerkers als ouders.

Eefje Kaspers, gedragskundige op Christophorus: "Ik merkte dat er bij medewerkers behoefte was aan een concrete handleiding, waarin beschreven staat wie wij zijn en wat wij doen. Een handleiding die duidelijkheid biedt over wat ons onderscheidt van andere zorginstellingen en die vertelt hoe je de antroposofie kunt inzetten in het dagelijks werk.

Dit boekje vertelt precies wat onze identiteit als antroposofische instelling is en vanuit welke inspiratie wij werken. Het boekje geeft medewerkers inzicht in welke dingen zij vanuit een antroposofische visie al doen in hun dagelijkse werk en op welke punten zij zichzelf nog kunnen verbeteren. Het afgelopen jaar hebben al veel teams dit boekje gezamenlijk behandeld en ik hoor er veel positieve dingen over. Het wordt als een helder en goed toepasbare handleiding ervaren.

Ook ouders krijgen het boekje wanneer zij hun kind aanmelden voor zorg bij Christophorus. De titel van het boekje 'Fijn dat je er bent', is de zin waarmee wij nieuwe ouders en cliënten ontvangen. Mijn ervaring is dat ouders vaak weinig weet hebben van de antroposofie. Toch kiezen de meeste ouders bewust voor ons, omdat ze zien dat er bij ons iets bijzonders gebeurt. In dit boekje staat in begrijpelijke taal waar dat bijzondere op gebaseerd is. Ik hoop dat dit boekje een nieuwe impuls kan geven aan de antroposofie binnen Christophorus."

TROTS

PETER
MICHAEL
ALICE
EDWIN
YASSIN

De deelnemers en kinderen op het Maartenhuis, Noorderhoeve, de Gezinskringen, Christophorus en Orion zijn afhankelijk van zorg. Wat merken zij van de bezuinigingen en transitie in de zorgsector? Maken zij zich zorgen of zien zij juist kansen? Vijf inspirerende verhalen over trots en zelfvertrouwen.

Tekst & fotografie:
Annelijn Steenbruggen

Peter (49) woont al veertien jaar op het Maartenhuis. Hij werkt drie dagen per week in de houtwerkplaats en twee dagen in de siertuin. Sinds kort heeft hij zijn eigen klusbedrijf. Een opsteker voor Peter, omdat hij daardoor zelfstandiger kan werken, maar ook voor werkleider Joop, die daardoor iets minder hooi op zijn vork heeft. Werkleider Joop zit bij het interview om Peter te ondersteunen bij het vertellen van zijn verhaal.

“Toen ik op het Maartenhuis kwam, werkte ik eerst alle dagen op de boerderij. Sinds 2006 werk ik ook in de houtwerkplaats bij Joop. In 2011 ben ik gestopt op de boerderij en twee dagen naar de siertuin gegaan. In de houtwerkplaats maak ik meubels van pallethout: tafels, krukjes, dat soort dingen. Vanuit de woonhuizen en werkplaatsen klopt iedereen bij ons aan voor kleine reparaties. Eerst deed Joop dat zelf, maar door de veranderingen in de zorg heeft hij daar eigenlijk geen ruimte meer voor. Omdat ik die reparaties heel leuk vind om te doen, ben ik Joop gaan helpen. Naar aanleiding van mijn leerdoel om zelfstandiger te werken, hebben we toen mijn eigen klusbedrijf opgericht. Samen met Joop heb ik een e-mail naar alle medewerkers gestuurd. Daarin hebben we geschreven dat ik gevraagd kan worden voor reparaties en kleine onderhoudsklusen. Ik kan bijvoorbeeld een stoel lijmen, een bank repareren of een losse deurknop weer vastschroeven. De eerste dag had ik al meteen een klus te pakken: de reparatie van een doorgezakte bank. Ik heb zelf bedacht dat ik er nieuwe latjes onder moest zetten. De eenvoudige dingen kan ik zelfstandig oplossen en over de moeilijke reparaties overleg ik met Joop. Als de klus klaar is, breng ik de bank of stoel persoonlijk terug naar de opdrachtgever. Ik vind het leuk om te vertellen wat ik eraan gedaan heb en het is fijn om te zien dat mensen blij zijn met mijn werk. Ook is het leuk om er een complimentje voor te krijgen; dat geeft mij een trots gevoel. Joop is ook blij met mijn klusbedrijf. Hij heeft nu meer tijd over om andere dingen te doen. Ook voor het Maartenhuis is het beter dat ze geen dure arbeidskrachten hoeven in te zetten voor dit soort kleine klusjes. Ikzelf vond het al leuk om op de houtwerkplaats te werken en nu is het nog leuker.”

Michael (29) zit in de Noorderhoeve Cliëntenraad. Hij weet dat de veranderingen in de zorg bij een groot aantal deelnemers voor stress zorgen. Zelf doet hij een opleiding. Met straks een vakdiploma op zak ziet hij zijn toekomst vol vertrouwen tegemoet.

“Gelukkig heeft de onzekerheid over de toekomst van de zorg geen invloed op de werksfeer. Maar in individuele gesprekken merk ik wel dat het sommige cliënten onzeker maakt: ze zijn bang dat ze hier niet meer mogen wonen of dat ze een baan moeten gaan zoeken. Twee jaar geleden merkte ik voor het eerst dat de begeleiders – die we nu coaches moeten noemen – minder tijd voor mij hadden. Gelukkig hebben de werkleiders daarin een nieuwe balans gevonden en kunnen ze weer genoeg persoonlijke aandacht geven. Vanuit de Cliëntenraad hebben we aangegeven dat de coaches werk uit handen zouden kunnen geven aan cliënten die zelfstandig werken. Dan kunnen de coaches zich meer richten op mensen die intensieve ondersteuning nodig hebben. Ik sta ervoor open. Als ik bijvoorbeeld ga bosmaaien of snoeien, kan ik andere cliënten aansturen om het groenafval op te ruimen. Tegelijkertijd vind ik het moeilijk om zelf mensen aan te wijzen die mij zouden kunnen helpen. Daar zou meer helderheid in kunnen komen. ‘s Ochtends, als we het werk met elkaar bespreken, kunnen de coaches bijvoorbeeld bepalen wie er met mij meegaan. Toen ik hier vier jaar geleden kwam, zei ik dat ik een opleiding in het groen wilde doen. Het heeft even geduurd, maar nu zit ik sinds een jaar in de schoolbankjes. Het gaat heel goed. De Noorderhoeve is voor mij een stageplek geworden en ik durf te dromen van een toekomst als boswachter of boomchirurg. Toen ik in gebruik was en blowde, leefde ik sterk in het verleden. Op de Noorderhoeve heb ik geleerd dat ik mag zijn wie ik ben. Dat geeft mij zelfvertrouwen en helpt mij om in het hier en nu te leven. Met een vakdiploma op zak en met het netwerk van de Noorderhoeve heb ik een grotere kans om straks door te stromen naar een baan. Dankzij de nieuwe participatiewet, waardoor mensen zoals ik betaald werk moeten gaan zoeken, is mijn ontwikkelingstraject versneld. Daar ben ik blij mee.”

Orthopedagoog Anouk (30) heeft een dansschool in Nieuwegein met 700 leerlingen. Sinds deze zomer heeft ze daar een bijzondere leerling bij: de zevenjarige Alice (niet haar echte naam) uit Gezinskring 't Huys. Anouk geeft de dansles vrijwillig en wil zo haar steentje bijdragen aan Alices ontwikkeling.

"Naast mijn dansschool ben ik pleegouder voor crisisopvang. Het is mijn droom om over een paar jaar een grote boerderij op te zetten met meerdere pleegkinderen. Miriam en Frans van de Gezinskring leerde ik kennen toen zij een activiteit zochten voor Alice. Omdat zij heel erg van dansen houdt, maar nog niet in groepsverband les kan krijgen, vroegen ze of ik met haar alleen wilde dansen. Dat doe ik vrijwillig. In het begin was Alice onrustig omdat ik nieuw in haar leven kwam. Maar toen we eenmaal gingen dansen, werd ze al snel enthousiast en deed ze goed mee. Na de les kreeg ik zelfs een dikke knuffel. We bouwen het nu stap voor stap op. De eerste les hebben we veilig bij haar thuis in de woonkamer gedanst. De tweede les heb ik haar meegenomen naar de dansschool. Toen we daar voor de spiegelwand dansten, straalde ze van oor tot oor. Alice geeft aan dat ze graag met andere kinderen wil dansen. Dat is een mooi doel om naartoe te werken. Wat dit met de transitie in de zorg te maken heeft? Activiteiten zoals privé-dansles zijn niet meer te betalen. Voor deze extra's zijn kinderen zoals Alice meer op hun netwerk aangewezen. Ikzelf maak bewust keuzes in mijn leven: waaraan wil ik mijn steentje bijdragen? Het is mijn passie om kinderen met een hulpvraag een steuntje in de rug te bieden. Ik kan Alice niet elke week dansles geven, maar ik wil wel een stabiele factor voor haar zijn: iemand op wie ze kan rekenen. Het dansen werkt bij Alice bevrijdend en geeft haar een gevoel van trots. De waarde daarvan is niet in geld uit te drukken."

Edwin (26) is trots op wat hij heeft opgebouwd bij Christophorus. Veertien jaar geleden startte hij in woonhuis Andreas en inmiddels woont hij zelfstandig met begeleiding in Amersfoort. Vanaf het begin is werkplaats het Kompas zijn vaste basis waar hij een paar dagen per week werkt. Edwin houdt van veranderingen, dus de transitie in de zorg ziet hij als een uitdaging.

“Ik ben trots op wat ik hier heb. Met de mensen die hier wonen en werken, ben ik zo vertrouwd dat zij eigenlijk mijn familie zijn geworden. We zijn natuurlijk niet echt familie, maar ik vind het mooi om het zo te noemen. Op het Kompas maak ik kunst; ik schilder en klei. Omdat ik graag de technische kant op wilde, help ik drie dagen per week de technische dienst. In de woonhuizen hang ik een kapstok of schilderij op voor een kind. Ook heb ik het konijnenhok in elkaar gezet. Ik leer de technische vaardigheden van de klusjesman, maar hij leert ook van mij. Zo heb ik hem geleerd hoe je het kinderslot van de kraan kunt afhalen. Ik word er vrolijk van om mensen te helpen. Als ik mijn werk gedaan heb, krijg ik een handje of zelfs een knuffel. Daar kan ik mijn dag wel mee doorkomen. Bij de voorbereiding van de jaarfeesten help ik ook graag; ik zet bijvoorbeeld de stoelen neer voor de bijeenkomst van Pinksteren, Sint Jan of Sint Maarten. Ik sta graag klaar voor de gemeenschap en vind het een mooi idee dat de kinderen kunnen zitten op de stoelen die ik heb neergezet. Wat ik merk van de veranderingen in de zorg? Twee jaar geleden zijn de taxi's opgeheven. Ik vond het wel een grote stap om toen met de trein en de bus te reizen. De extra reistijd vind ik niet erg, maar ik mis de grapjes met de taxichauffeurs. In de woonhuizen in Amersfoort zie ik dat er minder begeleiders zijn op meer bewoners. In het begin moest iedereen even wennen aan de nieuwe situatie, maar dat is goed gekomen. De aandacht die ik nodig heb, krijg ik gewoon. Bovendien vind ik het wel leuk, een beetje verandering; het is een uitdaging. Zolang ik hier maar mag blijven – bij mijn familie in deze mooie omgeving – ben ik een gelukkig en dankbaar mens.”

TROTS
EDWIN

Yassin (24) woont ruim vijf jaar op Orion. Vanaf het begin werkt hij aan zelfstandigheid en zelfredzaamheid. De veranderingen in de zorg versnellen dat proces. Yassin vindt het spannend, maar is er niet bang voor.

“Sinds januari werk ik als vrijwilliger op een dagopvang voor ouderen. Ik help met koffie schenken, spelletjes, lichaamsbeweging of geheugen-training. Hiervoor werkte ik op de receptie van Orion. Omdat de receptie gereorganiseerd is – misschien wel door de bezuinigingen – was daar geen werk meer voor mij. Met hulp van een receptiemedewerker heb ik bij de dagopvang gesolliciteerd. Waarom ik dit werk leuk vind? Ik ben een mensen-mens. Wat ook meespeelt, is dat mijn moeder na een herseninfarct in een revalidatiecentrum terecht kwam waar ze niet goed werd behandeld. Ik wil graag laten zien hoe het wél moet. Door inlevingsvermogen te tonen en vanuit mijn hart te reageren, probeer ik het leven van deze oude mensen wat mooier te maken. Ik zeg altijd: ik krijg betaald in waardering. Daar word ik blij van en het geeft mij zelfvertrouwen. Wat ik merk van de veranderingen in de zorg? Op de dagopvang zijn twee betaalde collega’s ontslagen. Er is nu nog maar één vaste kracht en de anderen zijn net als ik vrijwilliger. In mijn persoonlijke situatie merk ik het niet. Ik kan nog steeds mijn ding doen. De medewerkers op de receptie spraken er wel over maar hier in huis niet. Dat zou ook wel een beetje raar zijn, eerlijk gezegd, als de begeleiders hun werkproblemen met de bewoners zouden bespreken. Dat doen ze dus niet en zo hoort het ook. Als ik door de veranderingen in de zorg niet meer op Orion kan wonen, zou ik dat wel spannend vinden, maar ik ben er niet bang voor. Hoe zelfstandiger ik ben, hoe beter dat is. Ik werk al buiten Orion en zelfstandig wonen zou dat plaatje wel compleet maken. Sinds twee jaar woon ik in een appartement boven het woonhuis Polaris. Ik doe zelf boodschappen en kook zelf. Vier keer per week krijg ik een half uur begeleiding. Ik dacht: dat doe ik wel even. Maar dat heb ik echter onderschat. Het klinkt stom, maar zoiets als de afwas vind ik al heel moeilijk. Dat stapelt zich op tot de kast leeg is. Het liefst heb ik geen begeleiding, maar soms is het gewoon nodig.”

INSPIRATIE

Tekst: Myrthe Bijl

NOORDERHOEVE

ZORG MET COMPASSIE POUWEL VAN DE SIEPKAMP

Zorg met compassie is een boek voor hulpverleners die werkzaam zijn in de zorgsector en meer vanuit hun eigen kracht in relatie tot anderen willen staan. Auteur Pouwel van de Siepkamp (1949) verwerkte in zijn boek inzichten en methoden uit het boeddhisme en gentle teaching. Het boek biedt een laagdrempelige uitleg van de boeddhistische filosofie, geeft suggesties voor praktische toepassingen en beschrijft persoonlijke ervaringen. Zorg met compassie is een pleidooi voor een manier van werken waarbij de zorgverlener op een onvoorwaardelijk liefdevolle manier hulp biedt aan de cliënt, ook als deze ernstig probleemgedrag vertoont. Compassie is daarbij het sleutelwoord; volgens Pouwel van de Siepkamp schuilt daarin de werkelijke kracht van de goede zorgverlener.

Josien Bakker, teamleider woonhuis Grote Heklaantje las het boek en is enthousiast: "Dit boek gaat over je eigen grenzen en over wat jij belangrijk vindt in relatie tot de ander. Als professional in de zorg ben ik steeds bezig met reflecteren op mij zelf en mijn relatie tot de ander. Daarbij stel ik mijzelf vragen als 'wie ben ik', 'hoe sta ik in specifieke situaties' en 'wat betekent een bepaalde gebeurtenis voor mij en voor de ander'? Dit boek helpt mij om deze vragen te beantwoorden. Bovendien sluit het aan bij mijn visie op hoe ik in de zorg wil werken, namelijk vanuit een werkelijk menselijk contact met de cliënt. Een fragment in het boek raakte me in het bijzonder: 'Het is dan ook nodig om contact te maken met de diepere dimensies in de cliënt zelf en hem te helpen om ook op dat diepere niveau van het leven zelf een nieuwe balans te vinden. Contact maken met het diepere niveau van de cliënt -met de 'binnenkant' - kan echter alleen als je zelf ook vanuit je eigen diepere niveau contact kunt maken.' Toen ik dat las, ben ik een stukje gaan wandelen en heb ik lang nagedacht over wat dat precies betekent voor mij. En hoe ik dat actief kan inzetten in mijn werk. Kortom: dit boek biedt stof te nadenken."

MAARTENHUIS

OP EEN BLAUWE MAANDAG GEBOREN DANIEL TAMMET

Daniel Tammet is schrijver, taalkundige en docent. Hij heeft een vorm van autisme, het Asperger-syndroom en het savant-syndroom, net als Kim Peek, op wie de film 'Rainman' is gebaseerd. Het grote verschil met andere savants is dat Daniel kan uitleggen wat er in zijn hoofd gebeurt tijdens zijn

duizelingwekkende berekeningen en geheugenprestaties. Hij wordt daarom ook wel Brainman genoemd. Woorden en getallen zijn Daniels vrienden en hij ziet ze als vormen, kleuren en structuren in zijn hoofd.

Rika, orthopedagoog, gz psycholoog en bz coördinator zorg: "Ik bestel vaak boeken voor de bibliotheek van het Maartenhuis. Ik kies dan boeken uit die mij en mijn collega's kunnen inspireren in ons werk. Zo ook het boek 'Op een blauwe maandag geboren' van Daniel Tammet. In het boek beschrijft deze hoogbegaafde autist heel mooi hoe het er in zijn hoofd aan toe gaat en hoe hij de dingen om zich heen waarneemt. Ook vertelt hij over de blinde vlekken die hij door zijn autisme heeft en beschrijft hij de oplossingen die hij voor zijn eigen 'blinde vlekken' heeft gevonden.

Hoe het brein van een autist werkt, is iets wat mijn interesse heeft, omdat wij steeds meer zorgaanvragen krijgen voor deze doelgroep. Vandaar dat ik dit boek heb besteld; uit nieuwsgierigheid naar de werking van het brein van autisten. Tammet vertelt in dit boek over zijn autisme en hoe hij de wereld ervaart; het feit dat hij dat zelf kan, geeft veel informatie over hoe zijn hersens werken. Onze cliënten hebben echter iemand anders nodig die hun wereld kan vertalen voor hun omgeving. Daarom vind ik het belangrijk om mij te verdiepen in deze doelgroep. Dit boek helpt mij om beter te begrijpen wat autisme betekent voor een autist en helpt mij om dat duidelijker te maken aan anderen."

ORION

DE AFFECTIEF BEWUSTE BENADERING, HET OP MAAT BEGELEIDEN VAN MENSEN MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING TWINT EN BIANCA VAN KOUWEN

Dit praktische boek beschrijft een nieuwe methode voor het begeleiden van mensen met een verstandelijke beperking. Het uitgangspunt van deze begeleidingsmethode is dat je je als begeleider bewust bent van het cognitieve en emotionele niveau van de cliënt, en tegelijk ook van dat van jezelf. De methode creëert voorwaarden voor de begeleiding en biedt naast een visie ook de begeleidingsmethodiek om deze in praktijk te brengen.

Hiermee kan de kwaliteit van de zorg

voor mensen met moeilijk verstaanbaar gedrag geoptimaliseerd worden.

Twint en Kouwen geven in dit boek antwoord op de volgende vragen: hoe breng ik afstand en nabijheid in balans, hoe ga ik om met emotie in de begeleidingsrelatie en hoe krijgt het netwerk van de cliënt en de begeleider invloed op deze relatie?

Niels Greeve, agressiepreventie trainer, coach voor begeleiders en coördinator voor het bedrijfsopvangteam (BOT): "Ik geef al enige tijd agressiepreventie trainingen rond moeilijk verstaanbaar gedrag. Trainingen waarin ik aandacht miste voor de rol die mensen spelen in conflicten. Tijdens een masterclass agressiepreventie kwam ik in aanraking met dit boek. Het boek heeft mij zo geïnspireerd dat ik de training 'bewust zijn in je handelen' heb kunnen vernieuwen en verbeteren. Alle medewerkers van Orion krijgen inmiddels deze vierdaagse training en het boek. De reacties zijn tot nu toe heel erg positief. Het boek wordt als herkenbaar en praktisch toepasbaar ervaren. Het is geen zware kost, maar leest prettig. Wat ikzelf bijzonder vind aan het boek, is dat het vooral gaat over wat jij als medewerker zelf meebrengt in relatie tot de ander. De focus ligt op jou als begeleider en veel minder op de beperking en het probleemgedrag van de ander. En ja, soms is dat voor medewerkers confronterend, maar daarom niet minder zinvol. Omdat het denken, voelen en willen in dit boek centraal staan, sluit het bovendien heel mooi aan op de antroposofie."

'T HUYS

HET EXPLOSIEVE KIND ROSS GREEN

‘Het explosieve kind’ biedt een eenvoudige, baanbrekende en veelgebruikte methode voor ouders en professionele opvoeders voor de omgang met kinderen met gedragsproblemen. Deze kinderen raken vaak snel gefrustreerd en kunnen

zich onbeheerst en agressief gedragen. Green helpt je om te begrijpen waarom en wanneer een kind zich explosief gedraagt en leert je hoe je conflictvermijdend en effectief kunt reageren zonder te straffen.

Lauren, begeleider van Gezinskring 't Huys: “Ik begon in dit boek tijdens een van mijn diensten. Ik zat naast het bed van een meisje en terwijl zij in slaap viel, begon ik met lezen. Het eerste zinnetje in het boek raakte mij meteen: ‘Kinderen doen goed als ze dat kunnen’. Dit is een mooie zin om te onthouden als je het gevoel hebt dat een kind bewust verbaal of fysiek een confrontatie met je aan gaat. Een kind doet dat niet bewust, een kind wil dat niet. Een kind kan soms niet anders.

Dit boek geeft mij handvatten om samen met de kinderen met wie ik werk, problemen thuis en op school proactief op te lossen. Samen, stap voor stap en al pratend. Op deze manier kun je er achter komen wat een kind nou eigenlijk wil zeggen met zijn of haar agressieve gedrag.

Ik ben erg enthousiast over dit boek. Ik heb al bedacht dat ik de beschreven communicatietechnieken de komende tijd ga toepassen in mijn werk met een kind met ernstige gedragsproblemen. En niet alleen ik trouwens. Inmiddels leest ongeveer ons hele team dit boek, dus er zal de komende tijd flink over worden gesproken.”

CHRISTOPHORUS

DE ANDERE MOGELIJKHEID, BEELDEN VAN KWALITEIT IN DE ZORG VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING HANS REINDERS

Wat is de kwaliteit van zorg en ondersteuning die door zorginstellingen wordt geboden aan mensen met een verstandelijke beperking? En hoe kom je daar eigenlijk achter? Het gangbare antwoord op die laatste vraag luidt: door het meten van prestatie-indicatoren. Dat het ook anders kan, beschrijft Hans Reinders in dit boek. Hij oppert de kwaliteitsvraag te beantwoorden door zelf op locatie te gaan kijken en met mensen te praten. De uitkomst van dit kwaliteitsonderzoek bestaat uit observaties van de dagelijkse zorgpraktijk die een beeld

geven van hoe het leven van mensen met een beperking eruit ziet. Vandaar ‘Beelden van Kwaliteit’. Reinders (hoogleraar ethiek aan de Vrije Universiteit Amsterdam, waar hij ook de Bernard Lievegoed leerstoel bekleedt) heeft een aantal van deze beelden verzameld en geeft er zijn commentaar bij. Belangrijke vragen die aan bod komen, zijn: wat zegt de tevredenheid van cliënten over de kwaliteit van de zorg? Wat is de relatie tussen kwaliteit en veiligheid? Wat is de betekenis van werk voor mensen met een beperking?

Wouter Scholten, begeleider C op Christophorus: “Ik had al langer het gevoel dat de manier waarop wij kwaliteit beoordelen niet de weg is die wij moeten bewandelen als antroposofische instelling. Er gaat zoveel energie zitten in de instrumenten die wij gebruiken om kwaliteit te meten, terwijl die naar mijn mening weinig zeggen over de werkelijke kwaliteit van zorg die wij leveren. Binnen deze meetinstrumenten is er ook geen ruimte om wat te vertellen over de visie vanuit welke wij werken. In dit boek wordt een verfrissende en soms confronterende methode beschreven om te onderzoeken hoe het is gesteld met de kwaliteit van de zorg die wij onze cliënten bieden. Deze manier van werken sluit volgens mij goed aan bij de antroposofische visie van waaruit wij werken. In dit boek staat namelijk, net als in de antroposofie, de ontmoeting met de ander centraal. Ik vind dit boek zo inspirerend, dat ik enige tijd geleden ook naar een studiedag van Hans Reinders ben gegaan om meer te horen over zijn kwaliteitsonderzoek. Daarna heb ik bij verschillende mensen van Amerpoort, waarvan Christophorus nu deel uitmaakt, geprobeerd mijn enthousiasme over te brengen. Het zou prachtig zijn als dit instrument bij een grote organisatie als Amerpoort ingevoerd zou kunnen worden.”

WEETJES

Tekst: Myrthe Bijl

NOORDERHOEVE *Een cliënt in opleiding is door zijn school uitgeroepen tot uitblinker van het jaar, een prijs voor de meest opvallende en gemotiveerde leerling.*

Afgelopen jaar maakte de kaasmakerij heerlijke daslookkaas van daslook die is gaan groeien aan de duinranden die verwoest zijn door duinbranden in Schoorl en Bergen NH.

DE OUDSTE CLIËNT WERD AFGELOPEN ZOMER TACHTIG JAAR. HIJ WOONT IN EEN VERPLEEGHUIS EN KOMT EEN PAAR KEER PER WEEK LEKKER KLUSSEN OP DE BOERDERIJ.

In de 14de eeuw stond een kasteel op de plek waar nu de Noorderhoeve staat. In het kasteel woonde Dr. Tulp die te zien is op een schilderij van Rembrandt.

Gezinskring 't Huys

Ankili (een oud-bewoner en nog steeds verbonden aan 't Huys) heeft haar masteropleiding met succes afgerond.

De zomervakantiebestemming van dit jaar was een huisje in de duinen van Egmond aan Zee.

MIRIAM EN FRANS ZIJN NAAR EEN INTERNATIONALE CAMPHILL BIJENKOMST IN TORONTO GEWEEST.

Ongeveer 16.000 leerplichtige Nederlandse kinderen gaan niet naar school. In 't Huys kan één kind door haar specifieke zorgvraag helaas ook geen passend onderwijs volgen.

Op de boerderij zijn afgelopen jaar 39 lammetjes en 10 biggetjes geboren.

Maartenhuis

De jongste bewoner is 4 en de oudste bewoner 65 jaar.

Eén van de woonhuizen van het Maartenhuis is vernoemd naar de Ierse monnik Brendaan.

Deze ging volgens de overlevering in de zesde eeuw na Christus met een groep medemonniken de zee op, op zoek naar een paradijselijk land.

11 tot 13 maart 2016 is er een bijeenkomst van Camphill Midden-Europa.

Orion

Sinds april is in het Cultureel Centrum een nieuwe werkplaats gevestigd: Chocolaterie 'Hemelse vreugde'.

Het Cultureel Centrum werd in 2000 gebouwd en in gebruik genomen om wijkbewoners en Orion samen te brengen.

IN 2015 VONDEN VEERTIG NIEUWE DAGBESTEDERS WERK OP DE PLEIADEN, DE WERKPLAATSEN VAN ORION.

De houtwerkplaats van Orion maakte 98 stuks speelgoed voor de kleuterklassen van een nieuwe Vrije School in Rotterdam.

CHRISTOPHORUS

De meeste kinderen (van 4 tot 20 jaar) van Christophorus gaan naar De Meerklank, een school voor Speciaal en Voorgezet Speciaal Onderwijs.

Afgelopen zomervakantie organiseerde Christophorus een speciaal zomerprogramma met onder andere muziekoptredens, een bungee-trampoline, een disco met patatkraam en elke donderdag een bioscoopvoorstelling.

Stichting Vrienden van Christophorus en een ouder hebben een schommel geschonken aan Woonhuis Demetrius.

ONTMOETING, JE REALISEREN DAT WEDERZIJDSE
AFHANKELIJKHEID IS WAT ONS BINDT.

DAAROM WILLEN WE OP EEN OPRECHTE MANIER
MET ELKAAR WERKEN EN LEVEN.

MET EEN ZORGVULDIG OOG VOOR ELKAARS
TEKORTKOMINGEN EN ELKAARS TALENTEN.

IN DE ZEKERHEID DAT WE ZIEN WAT DE ANDER
NODIG HEEFT.

ZO WERKEN WE SAMEN AAN VERBINDING,
AAN VERVULLING, AAN GROEI.

MET HEEL ONS HART, IEDERE DAG.

DIT BLAD WERD MOGELIJK GEMAAKT DOOR DE STICHTING CAMPHILL NEDERLAND

CAMP HILL

MAGAZINE

EEN BEETJE
VERANDERING
VIND IK WEL
LEUK

INSPIRATIEBRON
VOOR DE
NOORDERHOEVE

TEXTIEL VAN HET
MAARTENHUIS

